

Здравко Максимовић, Бранко Станимировић,
Драгош Радовановић, Саша Спасић,
Мирослав Сладојевић

ДЕСЕТ ГОДИНА ОД МАЈСКИХ ПОПЛАВА 2014. ГОДИНЕ

Здравко Максимовић, Бранко Станимировић,
Драгош Радовановић, Саша Спасић,
Мирослав Сладојевић

ДЕСЕТ ГОДИНА ОД МАЈСКИХ ПОПЛАВА 2014. ГОДИНЕ

Београд, 2024

ДЕСЕТ ГОДИНА ОД МАЈСКИХ ПОПЛАВА 2014. ГОДИНЕ

Аутори

Здравко Максимовић, Бранко Станимировић,
Драгош Радовановић, Саша Спасић,
Мирослав Сладојевић

Издавач

Стална конференција градова и општина
– Савез градова и општина Србије
Македонска 22, 11000 Београд

За издавача

Никола Тарбук, генерални секретар СКГО

Дизајн и припрема за штампу

Атеље, Београд
www.atelje.rs

Место и година издавања

Београд, 2024.

Ова публикација је припремљена у оквиру Пројекта „Одрживе и инклузивне услуге на локалном нивоу” који финансира Влада Шведске и реализује Стална конференција градова и општина – Савез градова и општина Србије (СКГО) уз стратешку подршку Шведске асоцијације локалних власти и региона (САЛАР).

Примарни циљ Пројекта је да створи услове да градови и општине у Србији постану одговорнији и ефикаснији у пружању инклузивних и квалитетнијих услуга свим мушкарцима, женама, дечама и девојчицама у местима где живе, на основу принципа родне равноправности, приступа заснованог на људским правима, анализе засноване на доказима и фокусом на одрживост у областима животне средине, смањења ризика од катастрофа, родне равноправности и локалног економског развоја у складу са стандардима ЕУ и ревидираним националним законодавством и јавним политикама.

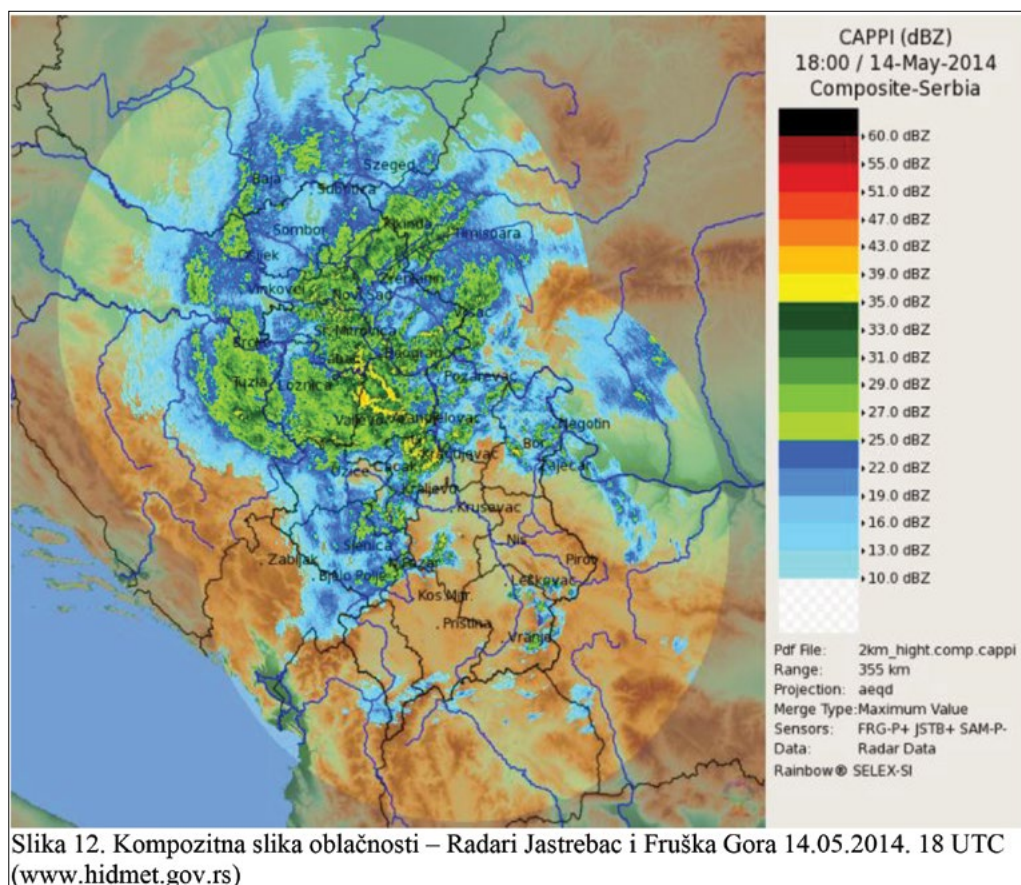
Израду ове публикације финансирала је Влада Шведске кроз пројекат „Одрживе и инклузивне услуге на локалном нивоу”. Садржај публикације искључива је одговорност аутора.

САДРЖАЈ

УВОД	5
ОПШТИНЕ И ГРАДОВИ У СЛИВУ РЕКЕ ЗАПАДНЕ МОРАВЕ	7
ОПШТИНЕ И ГРАДОВИ У СЛИВУ РЕКЕ ВЕЛИКЕ МОРАВЕ.....	15
ОПШТИНЕ И ГРАДОВИ У СЛИВУ РЕКЕ ДРИНЕ.....	19
ОПШТИНЕ И ГРАДОВИ У СЛИВУ РЕКЕ КОЛУБАРА	27
ОПШТИНЕ И ГРАДОВИ СЛИВА БАНАТСКИ ВОДОТОЦИ	35

УВОД

Катастрофалне поплаве које су у мају 2014. године погодиле Србију нанеле су штету процењену на више од 1,7 милијарди евра. Током поплава живот је изгубило 57 особа, а око 32.000 људи је евакуисано из својих домова (од тога 25.000 у Обреновцу). Поплавама и клизиштима која су се појавила после поплава погођено је 119 општина, односно две трећине земље, што ове поплаве чини највећом природном катастрофом у историји Србије. (преузето са: https://www.obnova.gov.rs/uploads/useruploads/Documents/Solidarnost_na_delu_preview.pdf)

(преузето са: <https://www.hidmet.gov.rs/latin/meteorologija/Poplave%20u%20Srbiji%20-%20maj%202014.pdf>)

Са аспекта последица мајских поплава из 2014. године, најугроженије локалне самоуправе су биле у сливовима: Колубаре, Дрине, Западне Мораве, Велике Мораве, Јужне Мораве и Доњег Дунава.

У 2014. години на снази је био Закон о ванредним ситуацијама („Службени гласник РС”, бр. 111 од 29. децембра 2009, 92 од 7. децембра 2011, 93 од 28. септембра 2012.). Овим законом су биле предвиђене и одређене обавезе локалних самоуправа (видети члан 15. Закона). Све локалне самоуправе које су биле погођене мајским поплавама у 2014. години су имале формиране локалне Штабове за ванредне ситуације. Када су у питању локална документа, већина је имала израђене и донете локалне Оперативне планове од поплава за водотокове другог реда, као и локалне Одлуке о организацији и функционисању цивилне заштите. Ипак, велики недостатак је уочен у делу изграђености система цивилне заштите на локалном нивоу, као и недостатку локалних Процена ризика од катастрофа и Планова заштите и спасавања. Обученост и стање опреме за потребе функционисања система заштите и спасавања, а уједно и цивилне заштите, практично је било испод минимума.

Након мајских поплава 2014. године, уследила је институционална изградња у циљу брзе и квалитетне обнове – успостављена је Канцеларија за помоћ и обнову поплавлених подручја (касније Канцеларија за управљање јавним улагањима, односно, новије Министарство за јавна улагања). Када је у питању недостатак законског оквира, усвојени су нови закони: Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљање ванредним ситуацијама („Службени гласник РС”, број 87 од 13. новембра 2018.) и Закон о обнови након елементарне непогоде („Службени гласник РС”, број 112 од 30. децембра 2015.). У односу на усвојен закон о смањењу ризика и управљању ванредним ситуацијама, уследило је и доношење низа подзаконских аката, што је допринело додатној изградњи система смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама. Ова два системска закона, допринела су општем друштвеном развоју у циљу смањења ризика од катастрофа, како пре, тако и након елементарних непогода.

У тексту који следи, на примеру општина и градова у сливовима река: Западне Мораве, Велике Мораве, Дрине, Колубаре и Дунава – Банатски водотокови, укратко ће се приказати најзначајнији моменти мајских поплава из 2014. година, као и активности које су уследиле наредне деценије, а све у циљу смањења ризика и штетних последица од поплава.

ОПШТИНЕ И ГРАДОВИ У СЛИВУ РЕКЕ ЗАПАДНЕ МОРАВЕ

Опис стања маја 2014. године – штете и губици од поплава

Све јединице локалних самоуправа у сливу Западне Мораве су биле, њих 19, у већој или мањој мери, суочене са поплавама. Поплаве су биле последица изливања великих река, односно, водотокова првог реда, али у многим општинама и градовима дошло је до појаве бујичних поплава. Бујичне поплаве су биле последица наглог раста нивоа воде у водотоковима другог реда, односно, мањим водотоковима, који су углавном брдски и планински. Уз нагли пораст водостаја, дошло је и до наношења ерудивног материјала (стене, камење, шљунак итд.). У неким од локалних самоуправа дошло је и до појаве клизишта, посебно на путевима у брдско-планинским деловима. Последице поплава, праћење појава клизишта, довеле су до појаве штета и губитака, посебно у следећим секторима: становање, инфраструктура, пољопривреда, привреда и објекти јавне намене. Најкритичнији делови слива Западне Мораве са припадајућим притокама били су посебно у златиборском, овчарско-кабларском, котленичком и гружанском крају.

Неки од најкритичнијих водотокова у сливу Западне Мораве, маја 2014. године, су били: Скрапеж, Бетина, Моравица, Западна Морава, Чемерница, Западна Морава, Гружа, Ђунис, Јасика итд. Штете и губици, посебно код мањих општина, када су у питању локални буџети, превазилазили су предвиђене локалне буџете у 2014. години. Процентуално, преко 75% штета, биле су у секторима инфраструктуре и пољопривреде. Највеће штете су забележене на путној инфраструктури, укључујући мостове, као и на житарицама, кукурузу, крмном биљу и воћу. Преко 2000 стамбених јединица у сливу Западне Мораве је било поплављено, а на десетине су биле угрожене клизиштима.

Стање система заштите и спасавања маја 2014. године

Формално, локални Штабови за ванредне ситуације су били формирани, у складу са тадашњим прописима. Ипак, стање цивилне заштите, што се тиче попуњености и обучености, као и стања опреме, било је, практично, непостојеће. Велики изазови су били на локалним предузећима, као и ватрогасно-спасилачким јединицама, у циљу смањења штета, као и на спасавању људи и животиња. Суочени са, до тада, невиђеним размерама поплава, које су у неким локалним самоуправама, трајале и до 7 дана, локални Штабови за ванредне ситуације су, често, упућивали позив за додатну помоћ од Војске Републике Србије, као и одреда Жандармерије. Велики број

волонтера се јављао, али се дешавало да изостане укључивање у акције спасавања из разлога безбедности учесника, као и непотпуних информација о кризним догађајима. Већина локалних самоуправа у Сливу Западне Мораве је имало израђене локалне Оперативне планове одбране од поплава и Одлуке о организацији и функционисању цивилне заштите, али ни једна није имала локалну Процену ризику од катастрофа и локални План заштите и спасавања. Додатно, систем јавног узбуњивања (сирене) у многим локалним самоуправама није био у функцији, а поставља се и питање и да су се сирене огласиле, да ли би становништво знало шта треба да ради. Ипак, и у ситуацији када систем није био у потпуности изграђен, ни квантитативно ни квалитативно, општа је оцена да је реакција била изузетна и да су спашени многи животи.

Године након мајских поплава 2014. године

Обнова након поплава је била координирана са Владом Републике Србије, а уз подршку различитих донатора. Од значајних пројеката који су се у сливу Западне Мораве спроводили, овом приликом издвајамо:

- Пројекат BEWARE – израда катастра клизишта (<https://geoliss.mre.gov.rs/beware/>) – Чачак, Косјерић, Краљево и Трстеник
- Пројекат изградње против бујичних/депонијских брана на водотоковима другог реда (<https://www.obnova.gov.rs/uploads/useruploads/Documents/Kancelarija-za-pomoc-poplavljenih-podrucja-infograf-11-05-2017-srb-02.pdf>) – Врњачка Бања и Нови Пазар
- Пројекат изградње насипа на Западној Морави (<https://www.srbijavode.rs/>)
- Уређење реке Скрапежа и Бијелице (<https://www.srbijavode.rs/>)
- Изградња система ране најаве у Ужицу (<https://www.obnova.gov.rs/uploads/useruploads/Documents/Study-for-EWS-Uzice.pdf>)
- Новчана помоћ за власнике и кориснике у поплавама оштећених и срушених стамбених објеката (<https://www.obnova.gov.rs/>)
- Новчана помоћ за власнике поплавлених регистрованих пољопривредних газдинстава (<https://www.obnova.gov.rs/>)
- Помоћ у обнови пољопривредне производње у виду репро материјала, опреме, сточних грла итд. (<https://www.obnova.gov.rs/vesti/clanak/pomoc-fao-u-saniranju-stete-od-poplava>)

Визиторски центар за мониторинг шумских пожара – Студеница код Краљева
[\(<http://civilnazastitakraljevo.rs/svecano-otvaranje-osmatracnice-vizitorskog-centra-u-sklopu-evergreen-projekta/>\)](http://civilnazastitakraljevo.rs/svecano-otvaranje-osmatracnice-vizitorskog-centra-u-sklopu-evergreen-projekta/)

У односу на законске обавезе, као и надлежности, локалне самоуправе, као и други субјекти система смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама, приступили су изради карта ризика од поплава (пример: <https://www.srbijavode.rs/karte-ugrozenosti-i-karte-rizika-od-poplava.html>).

Израђене су и посебне студије на теме смањења ризика од катастрофа, развоја цивилне заштите, одбране од поплава итд. (пример: <https://seeurban.net/wp-content/uploads/library/Serbia/Analiticka-studija-slivova.pdf>).

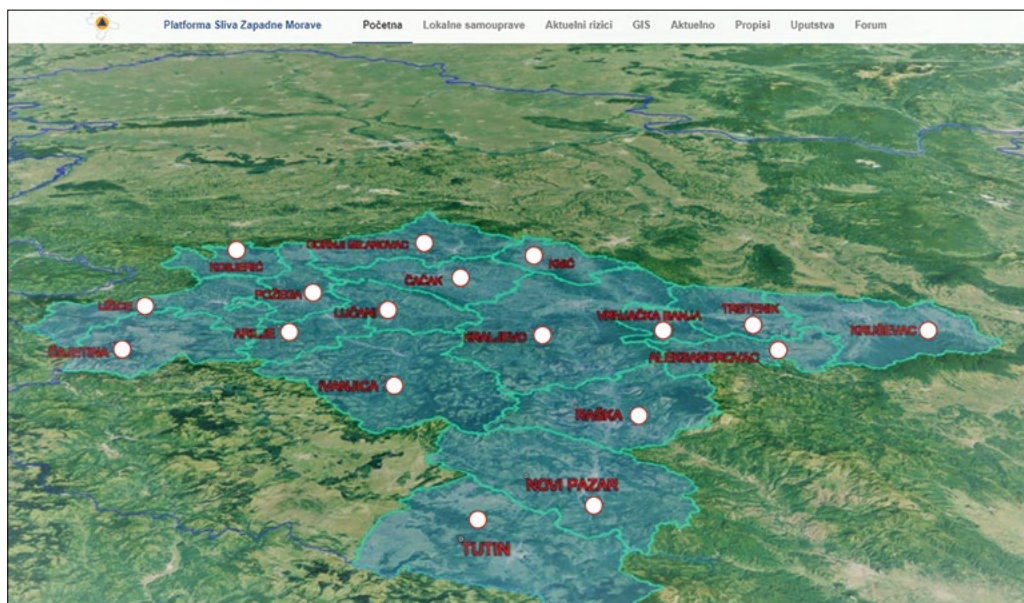
Деветнаест градова и општина, у годинама које следе након мајских поплава 2014. године, приступиле су заједничким активностима у циљу изградње квалитетнијег и свеобухватнијег

система цивилне заштите. Потписани Протокол о сарадњи 2017. године, у лето 2020. године је довео до потписивања Споразума о сарадњи градова и општина у слив Западне Мораве (видети: <https://riskzm.rs/>).

Фото – Потписивање Споразума о сарадњи градова и општина у сливу Западне Мораве, Врњачка Бања 2020.г.

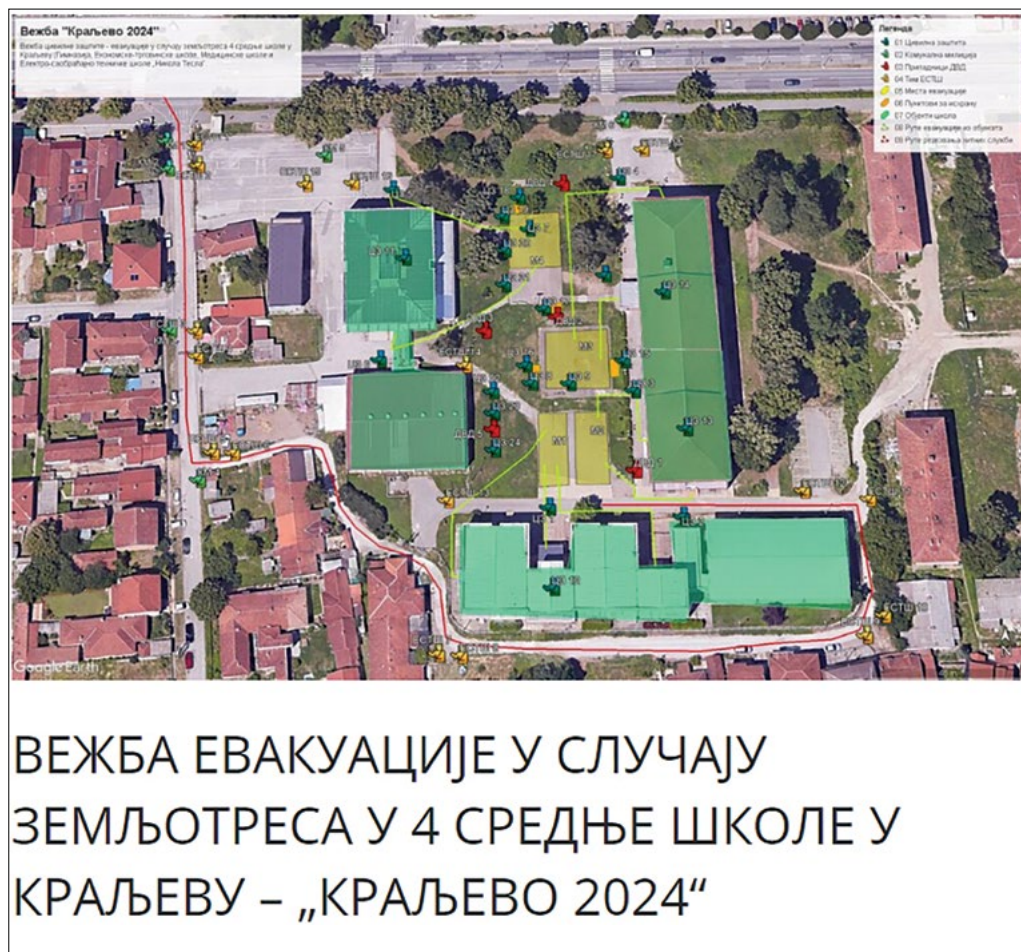
У оквиру остварене међуопштинске сарадње, а уз свесрдну подршку Министарства за јавна улагања, СКГО, УНДП, ФАО као и других партнера, набављена је опрема за све локалне самоуправе: униформе за припаднике цивилне заштите, мобилни противпоплазни системи, рачунари, паметне табле, телефони итд.

Градови и општине слива Западне Мораве

Учешћем у различитим пројектима, градови и општине у сливу Западне Мораве, допринели су јачању отпорности локалних заједница на ризик од поплава. Ово се посебно манифестовало у поплавиним догађајима 2016. и 2023. године, када су били идентични услови нивоа водостаја најкритичнијих водотокова. Захваљујући

оствареној сарадњи у сливу Западне Мораве и правовременој комуникацији, приступило се превентивним активностима у циљу спречавања већих штета, посебно на стамбеним објектима и заштити најкритичније инфраструктуре. Овакве активности су довеле до десетоструко мањих штета и губитака од поплава у неким локалним самоуправама, како 2016. године, тако и 2023. године (видети: <http://civilnazastitakraljevo.rs/izvestaji-o-proceni-stete/>).

Посебан напредак представља изградња система цивилне заштите. У односу на 2014. годину и мајске поплаве, када није било забележено присуство припадника цивилне заштите на локалном нивоу (повереници и заменици повереника цивилне заштите, као и припадници јединица цивилне заштите опште намене), у 2024. години, на територији 19 локалних самоуправа у сливу западне Мораве, постоји преко 2000 припадника цивилне заштите на локалном нивоу. У оквиру пројекта ЕУ ЗА ТЕБЕ (видети: <https://www.euzatebe.rs/rs/projekti/eu-za-srbiju-otpornu-na-katastrofe>), за потребе општина и градова у сливу Западне Мораве, набављено је 900 комплета униформи и 600 метара мобилних противпоплавних система, а пружена је и

подршка у обукама запослених у јединицама локалних самоуправа. У већини локалних самоуправа, уназад годинама, традиционално, одржавају се вежбе цивилне заштите. Ово је посебно присутно у објектима у систему образовања.

Захваљујући подршци Министарства за државну управу и локалну самоуправу и Швајцарске канцеларије за развој и сарадњу, добијена су средства за израду платформе и апликације за слив западне Мораве у циљу јачања међуопштинске сарадње на заједничким активностима на смањењу ризика од катастрофа. Све локалне самоуправе слива Западне Мораве имају израђене Процене ризика од катастрофа и Планове заштите и спасавања или су у процедуру добијања сагласности од СВС МУП-а. Успостављено је заједничко обележавање Светског дана цивилне заштите – 1. март, као и Међународног Дана смањења ризика од катастрофа – 13. октобар.

Планови за будућност

Планови 19 локалних самоуправа у сливу западне Мораве, окупљених у односу на потписан Споразум о сарадњи, као и заједничке ризике од катастрофа, везани су за следеће:

- Израда заједничке Процене ризика од катастрофа и Плана смањења ризика од катастрофа
- Успостављање првог Регионалног центра за обуке цивилне заштите на Рудну код Краљева
- Даља надоградња система ране најаве (хидролошка, метеоролошка и најавашумских пожара)
- Успостављање обавезних вежби цивилне заштите за све образовне установе
- Даље опремање цивилне заштите
- Обучавање и опремање припадника цивилне заштите
- Заједничке вежбе цивилне заштите локалних самоуправа у сливу Западне Мораве.

Извор фотографије: Studentica Online

Објект Регионални центар за обуке цивилне заштите на Рудну код Краљева

Припрема за извођење вежби цивилне заштите у школама – предавање

ОПШТИНЕ И ГРАДОВИ У СЛИВУ РЕКЕ ВЕЛИКЕ МОРАВЕ

Опис стања маја 2014. године – штете и губици од поплава

Свих 11 јединица локалних самоуправа у сливу Велике Мораве су биле, у мањој или већој мери, суочене са поплавама. Поплаве су настале као последица изливања великих река, тј. водотокова првог реда, али у многим општинама и градовима дошло је до појаве бујичних поплава услед наглог раста нивоа воде у водотоковима другог реда (мањим водотоковима) који су углавном брдски и планински. Уз нагли пораст водостаја, дошло је до наношења и таложења еродованог материјала (стене, камење, шљунак итд.). У неким локалним самоуправама дошло је и до појаве клизишта, посебно на путевима у брдско-планинским деловима. Последице поплава и активирања клизишта довеле су до штета и губитака, посебно у следећим секторима: становање, инфраструктура, пољопривреда, привреда и објекти јавне намене. Најкритичнији делови слива Велике Мораве су везани за саму Велику Мораву са припадајућим притокама, посебно у расинском, средње поморавском, шумадијском и подунавском крају.

Фото – поплаве мај 2014. године

Најкритичнији водотокови у сливу Велике Мораве, маја 2014. године, су били: Велика Морава, Западна Морава, Лепеница, Јасеница, Рача, Црница, Дуленска река, Јовановачка река, Лугомир, Белица, Јошаничка река, Кубршница, Велики луг итд.

Штете и губици, посебно у мањим општинама, када су у питању локални буџети, превазилазили су предвиђене локалне буџете у 2014. години. Преко 70% штета биле су у секторима инфраструктуре и пољопривреде. Највеће штете су забележене на путној инфраструктури, укључујући мостове, као и на житарицама, кукурузу, крмном биљу и воћу. Близу 19000 стамбених јединица у сливу Велике Мораве је било поплавлјено, а на десетине су биле угрожене клизиштима.

Фото – клизишта мај 2014. године

Стање система заштите и спасавања маја 2014. године

Локални Штабови за ванредне ситуације су били формирани, у складу са тадашњим прописима. Ипак, стање цивилне заштите, што се тиче попуњености и обучености, као и стања опреме, било је, практично, непостојеће. Суочени са, до тада, невиђеним размерама поплава, које су у неким локалним самоуправама, трајале и до 7 дана, локални Штабови за ванредне ситуације су, често, упућивали позив за додатну помоћ од Војске Републике Србије, као и одреда Жандармерије. Јављао се велики број волонтера, али се дешавало да изостане укључивање у акције

спасавања из разлога безбедности учесника, као и непотпуних информација о кризним догађајима. Локалне самоуправе у сливу Велике Мораве имале су израђене локалне Оперативне планове одбране од поплава, али ни једна није имала локалну Процену ризику од катастрофа и локални План заштите и спасавања. Додатно, систем јавног узбуњивања (сирене) у многим локалним самоуправама није био у функцији. Ипак, и у ситуацији када систем није био у потпуности изграђен, ни квантитативно ни квалитативно, општа је оцена да је реакција била изузетна и да су спашени многи животи.

Године након мајских поплава 2014. године

Обнова након поплава је била координирана са Владом Републике Србије, а уз подршку различитих донатора. Од значајних пројеката који су се у сливу Велике Мораве спроводили, издвајамо:

- Пројекат BEWARE – израда катастра клизишта (<https://geoliss.mre.gov.rs/beware/>) – Крагујевац, Варварин, Параћин, Јагодина, Свилајнац, Велика Плана и Смедеревска Паланка
- Набавка заштитне монтажне оgrade за заштиту од поплава у Параћину
- Јачање одбрамбених насипа и зидова на водама 1. реда (<https://www.srbijavode.rs/>)
- пројекат „Јавна LoRaWAN мрежа у Крагујевцу” – унапређење система за спречавање поплава и система раних упозорења у случају поплава кроз праћење нивоа воде у рекама и каналима
- пројекат „Јачање отпорности на природне катастрофе и унапређење стратегије приправности” – ПРЕПС са фондацијом „Карита Србије”
- Новчана помоћ за власнике и кориснике у поплавама оштећених и срушених стамбених објеката (<https://www.obnova.gov.rs/>)
- Новчана помоћ за власнике поплавлених регистрованих пољопривредних газдинстава (<https://www.obnova.gov.rs/>)
- Помоћ у обнови пољопривредне производње у виду репро материјала, опреме, сточних грла итд. (<https://www.obnova.gov.rs/vesti/clanak/pomoc-fao-u-saniranju-stete-od-poplava>)

У односу на законске обавезе, као и надлежности, локалне самоуправе, као и други субјекти система смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама, проступили су изради карта ризика од поплава (пример: <https://www.srbijavode.rs/karte-ugrozenosti-i-karte-rizika-od-poplava.html>).

По угледу на Слив Западне Мораве и њихово искуство у заједничком раду, 11 градова и општина потписале су Протокол о сарадњи 2017. године.

Фото – потписивање Протокола о сарадњи градова и општина слива Велике Мораве

Све локалне самоуправе слива Велике Мораве имају израђене Процене ризика од катастрофа и Планове заштите и спасавања или су у процедуру добијања сагласности од СРС МУП-а.

Планови за будућност

Планови 11 локалних самоуправа у сливу Велике Мораве везани су за следеће:

- Даља надоградња система ране најаве
- Успостављање вежби цивилне заштите
- Даље опремање цивилне заштите
- Обучавање и опремање припадника цивилне заштите
- Заједничке вежбе цивилне заштите локалних самоуправа у сливу Велике Мораве

ОПШТИНЕ И ГРАДОВИ У СЛИВУ РЕКЕ ДРИНЕ

Опис стања маја 2014. године – штете и губици од поплава

Територије општина и градова у Сливу Дрине богате су како површинским, тако и подземним водама, па се може рећи да је хидрографска мрежа на овој територији веома разграната. Управо тај водни потенцијал, уз екстремно велике кишне падавине, неуређеност корита река и потока, као и изостанак правовремене реакције и координације на локалу, довео је до поплава огромних размера, које су погодиле највећи део општина и градова које гравитирају ка реци Дрини. Највеће штете настале су у локалним самоуправама у доњем току реке Дрине (Лозница, Богатић, Осечина, Крупањ, Љубовија, Мали Зворник и делимично Бајина Башта), док су општине у горњем делу слива (Прибој, Пријепоље, Нова Варош и Сјеница) имале мале или занемарљиве штете током мајских поплава 2014. године. Штићене вредности биле су угрожене како водотоковима првог реда, који су плавили и насеља и пољопривредне површине, тако и мањим, водотоковима 2. реда, чија је основна карактеристика на овом делу територији кратка стационажа а истовремено велика разлика у надморској висини између извора и ушћа, бујични карактер и кратко време настанка поплаве. Као мулти ризик, уз поплаву су се у већини брдско планинских предела, након проласка поплавног таласа појављивали процеси клизања и течења земљишта, али и одрони и ерозије. Последице поплава, праћење појавама клизишта, довеле су до појаве штета и губитака, посебно у следећим секторима: становање, инфраструктура, пољопривреда, привреда и објекти јавне намене. Водотокови који су у току мајских поплава 2014. године на територији Слива реке Дрине изазвали највеће штете су: Дрина, Јадар, Штира, Пецка, Ловачка, Остружањка, Љубовиђа, Чађавица, Кржава, Брштица, Ликодра, Борињска река, Радаљ.

Штете и губици, посебно код мањих локалних самоуправа, надиласили су вредност планираних локалних буџета у 2014. години. Нажалост, три лица на територији слива реке Дрине је изгубило живот, 100 стамбених јединица је уништено, док су 992 стамбене јединице оштећене у поплавним догађајима, а око 1325 лица је било евакуисано, касније и збринуте. Оштећено је око 591 км путева, бројни мостови и други објекти критичне инфраструктуре (пре свега саобраћајне и електроенергетске), а штета на пољопривреди испољена је на укупној површини од 13561 хектар.

Фото – Поплаве у мају 2014. године
(лево: главна улица у Осечини, десно: Љубовија)

Стање система заштите и спасавања маја 2014. године

Поплавни догађаји из маја 2014. године оголили су све проблеме и недоследности на нивоу локалних самоуправа када је у питању смањење ризика од катастрофа, и посебно, одбрана од поплава и активности које се тичу правовременог, потпуног и правилног поступања локалне заједнице у кризама. Поред тога, претежно реактивни карактер тада важећег Закона о ванредним ситуацијама показао је се сву анахроност законске регулативе и неутемељеност успостављених принципа заштите и спасавања у пракси.

Штабови за ванредне ситуације градова и општина у сливу реке Дрине били су формиран, али је цивилна заштита била готово непостојећа, а и тамо где је постојала у питању је била само форма. Главне карактеристике субјеката и снага система смањења ризика од катастрофа на локалу у време мајских поплава биле су необученост, недовољна попуњеност људством и материјалним средствима и необученост, како штабова, тако и цивилне заштите. Координација рада свих субјеката и снага на територијама јединица локалне самоуправе није била на потребном нивоу на почетку догађаја, пре свега када је у питању реакција на рану најаву и упозорење. У смислу заштите и спасавања живота, али и заштите других штићених вредности, највећи део посла пао је на локална предузећа – субјекте од посебног значаја и ватрогасно спасилачке јединице, које су свој посао вршиле професионално и допринеле заштити живота и здравља људи, животиња, критичне инфраструктуре, имовине и пословања. Штабови за ванредне ситуације су у општинама Осечина, Крупањ, Љубовија, Мали Зворник и граду Лозници упутили позив за додатну помоћ од Војске Србије, као и МУП РС и Жандармерије.

Мањи број локалних самоуправа у Сливу Дрине је имало израђена локалне Оперативне планове одбране од поплава и Одлуке о организацији и функционисању цивилне заштите, али ни једна није имала локалну Процену ризику од

катастрофа и локални План заштите и спасавања. Додатно, систем јавног убуњивања (сирене) у многим локалним самоуправама није био у функцији, а и да је било другачије, није јасно да ли би грађани умели да поступе по сигнаlima за опасност, с обзиром на деценије у којима овим темама није придавана велика важност када је у питању едукација. Имајући у виду степен (не)изграђености система смањења ризика од катастрофа (тада заштите и спасавања), може се закључити да је, након почетне конфузије, систем ипак одреаговао у складу са надлежностима, и да је рад субјеката и снага система допринео спасавању живота и других штићених вредности у локалним самоуправама на територији Слива Дрине.

Године након мајских поплава 2014. године

Обнова након поплава текла је у складу са Државним програмима обнове које је усвојила Влада Републике Србије, те су локалне самоуправе и грађани који на њиховим територијама живе, а који су погођени последицама поплава, остварили своја права у законској процедури утврђеној Законом о општем управном поступку и *Lex specialis* Законом о отклањању последица поплава у Републици Србији. Подаци о обнови по секторима за које су били расписани Државни програми обнове, и појединачно по ЈЛС у сливу реке Дрине, дати су у Табели испод:

ЈЛС	Мостови	Здравствене и социјалне установе	Изграђене куће	Исплаћени привредници	Школе и вртићи	Укупно исплаћена помоћ	Подстанарске породице
Град Лозница	1	3	10	42	1	1096 домаћинстава	9
Општина Богатић	/	/	/	/	/	/	/
Општина Мали Зворник	5	/	/	1	/	109 домаћинстава	/
Општина Крупањ	7	3	27	30	1	358 домаћинстава	2
Општина Осечина	3	/	6	42	/	153 домаћинства	5
Општина Љубовија	2	1	5	29	2	256 домаћинстава	3
Општина Бајина Башта	3	26	/	13	/	153 домаћинства	/
Општина Прибој	/	/	/	/	/	/	/
Општина Пријепоље	/	/	/	/	/	/	/
Општина Нова Варош	/	/	/	/	/	/	/
Општина Сјеница	/	/	/	/	/	/	/

Фото – Бујична брана – Костајница (Крупањ)

У већини локалних самоуправа у Сливу реке Дрине годинама, па чак и деценијама нису одржаване вежбе цивилне заштите. Почетак позитивних промена по том питању представљале су симулационе вежбе евакуације ученика и запослених из основних школе са подручја општине Осечина – ОШ „Војвода Мишић” у Пецкој и ОШ „Браћа Недић” у Осечини, које су спроведене у оквиру пројекта „Превенција и управљање ванредним ситуацијама” који је ова општина реализовала заједно са СКГО и Шведском асоцијацијом општина и региона у току 2018. године.

Симулациона вежба евакуације ученика и запослених из ОШ „Војвода Мишић” у Пецкој

Упоредо са процесом обнове након поплава који је текао индивидуално, по јединицама локалне самоуправе, наметнула се и потреба за остваривањем међуопштинске сарадње у области смањивања ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама, те је покренута и Иницијатива за формирање Заједничке службе за цивилну заштиту и смањење ризика од катастрофа Слива реке Дрине.

Иницијатива о удруживању градова и општина у сливу реке Дрине покренута је у складу са надлежностима локалне самоуправе у области ванредних ситуација, а

посебно ране најаве, превентивних мера и активности, реаговања и отклањања последица, а узимајући у обзир и Сендајски оквир за смањење ризика од катастрофа 2015-2030. и Национални програм управљања ризиком од елементарних непогода, као и (у том тренутку важећи) Закон о ванредним ситуацијама и Закон о локалној самоуправи.

Циљ оснивања Заједничке службе за цивилну заштиту и смањење ризика од катастрофа Слива реке Дрине је заједнички рад на стварању отпорније заједнице и заједничко деловање у циљу смањења ризика од катастрофа, организовања цивилне заштите, мапирања опасности и ризика, управљања током ванредних ситуација, ублажавања последица и брзог опоравка и обнове после катастрофа (елементарних непогода, еколошко-здравствених или техничко-технолошких несрећа), као и заједничке активности на јачању административних и техничких капацитета, те географско-информационог система за потребе управљања цивилном заштитом и смањења ризика и друго. 24. децембра 2018. године у Тршићу, потписан је Споразум о сарадњи градова и општина у сливу реке Дрине. Овај споразум је потписало осам локалних самоуправа (Лозница, Мали Зворник, Осечина, Љубовија, Крупањ, Бајина Башта, Нова Варош и Прибој). Касније су се иницијативи придружили и општине Богатић, Пријепоље и Сјеница. Данас, Слив реке Дрине чини 11 локалних самоуправа (десет општина и град Лозница). Функционисање Заједничке службе ће, по потпуном успостављању њене оперативне функције, бити организовано кроз активности подручних јединица Заједничке службе на територијама градова и општина у сливу реке Дрине, које су удружене у Слив. У току 2021. године, све скупштине локалних самоуправа које чине Слив реке Дрине усвојиле су Споразум о оснивању Заједничке службе слива реке Дрине, којим се уређује оснивање, назив и седиште, послови, начин финансирања, управљање и надзор над радом, положај, организација, приступање других јединица локалне самоуправе споразуму, иступање из споразума и друга питања од значаја за рад Заједничке службе за цивилну заштиту и смањење ризика од катастрофа у сливу реке Дрине. Потписивањем Споразума о сарадњи, створили су се неопходни нормативни услови за институционализацију остварене међуопштинске сарадње градова и општина слива реке Дрине. Користећи могућност прелиминарног заједничког наступања у оквиру међуопштинске сарадње, и пре него што је Споразум потписан, координатори из локалних самоуправа које чине Слив реке Дрине донели су одлуку о заједничком учешћу на изради предлога пројеката из области смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама, те су до сада реализована три пројекта на територији Слива:

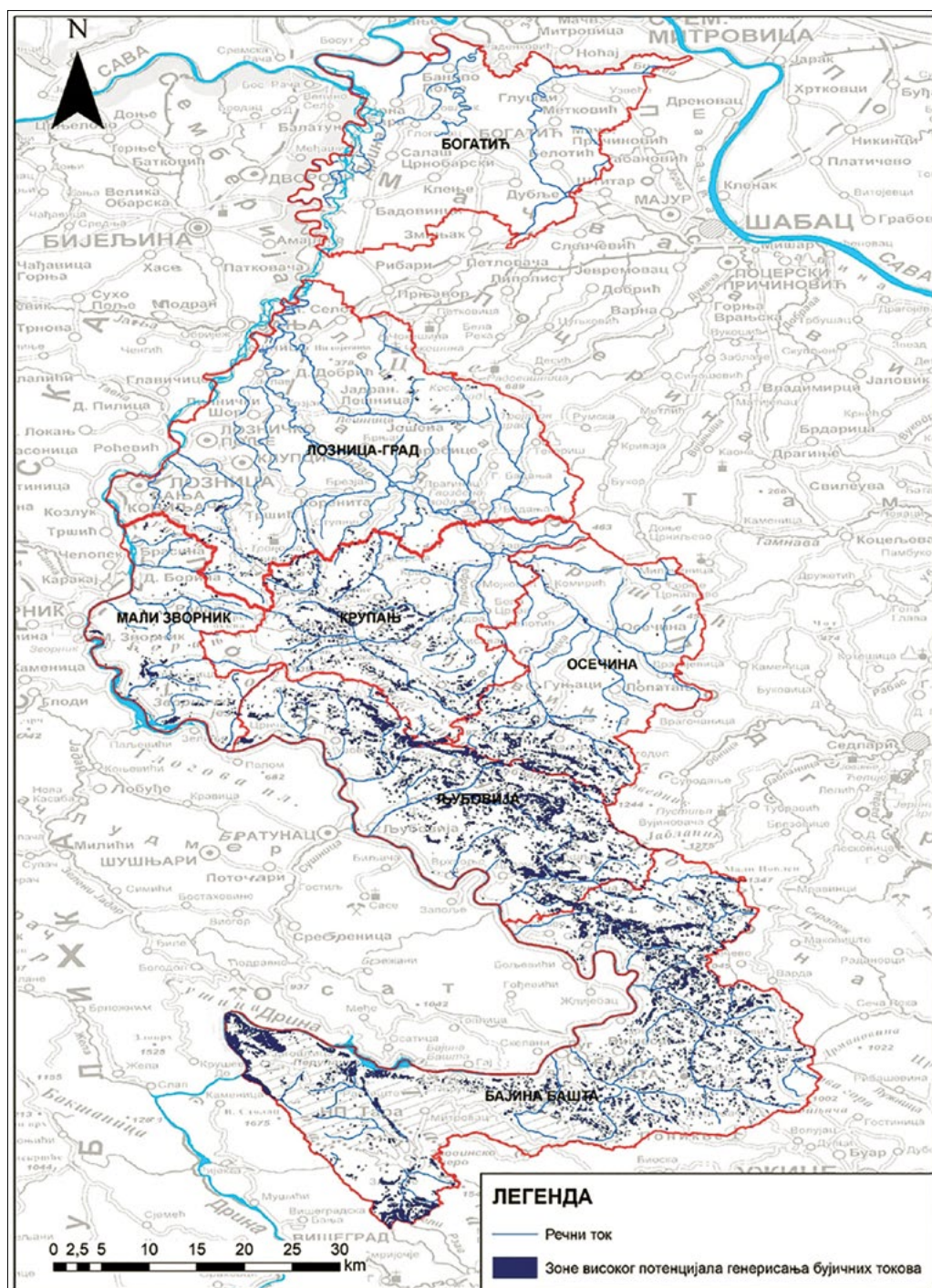
- **Пројекат 1:** „Успостављање система за прикупљање, размену и презентовање података у оквиру слива реке Дрине”, укупан буџет: 34.495 EUR, трајање пројекта: 4 месеца. Циљ пројекта: Подизање степена сарадње на виши ниво кроз успостављање система за прикупљање, размену и презентовање података између градова и општина у сливу реке Дрине.
- **Пројекат 2:** „Увођење ГИС-а и успостављање процедура за кризно комуницирање у оквиру Слива реке Дрине”, циљеви пројекта: Успостављање ГИС-а у општинама које нису обухваћене пројектом који се финансира од стране ЕУ ПРО. Успостављање и развој процедура за кризно комуницирање у свим партнерским општинама у Сливу реке Дрине, укупан буџет: 1.262.500 РСД

- **Пројекат 3:** „Процена и мапирање ризика у сливу реке Дрине”, укупан буџет 34.845 CHF, Општи циљ: Подизање отпорности локалних заједница на катастрофе у сливу реке Дрине кроз идентификацију и мапирање заједничких ризика. Специфични циљ: Процена ризика од катастрофа и њихово мапирање на основу процене и њиховог утицаја на штићене вредности у локалним заједницама у Сливу реке Дрине. Овај пројекат био је од посебне важности, јер се кроз његову имплементацију остарило више веома битних циљева:
 - Идентификација и анализа свих ризика са аспекта територије целог Слива;
 - Заједничко планирање превентивних мера;
 - Постизање максималног учинка са ограниченим ресурсима;
 - Стварање основе за израду других планских докумената.

Такође, израђен је и План заштите и спасавања за потребе заједничке службе слива реке Дрине, који је први документ таквог обима у Републици Србији. План ЗИС Слива реке Дрине је саставни део пионирског подухвата који поред овог плана обухвата процену ризика и друга акта која се израђују за потребе Заједничке службе како би се успоставила једна организација за јединствено деловање у случају настанак опасности које угрожавају све штићене вредности на територији Слива.

Планови за будућност

Очекује се да у наредном периоду, подручје слива Дрине, одликује усклађеност локалних аката који се односе на процесе смањења ризика од катастрофа и развоја цивилне заштите, а све у складу са прописима и надлежностима локалних самоуправа у Републици Србији. На овај начин се очекује решавање проблема и када је у питању јединствен систем смањења и управљања ризицима од катастрофа, као и система ране најаве. Успостављањем заједничке Службе, као и њених посебни делова (ситуациони центри), стварају се услови за интегрално управљање процесима смањења ризика, пре свега, у односу на боље разумевање, представљање и управљање ризицима од катастрофа. Такође, очекује се даља надоградња система ране најаве (хидролошка, метеоролошка и најави шумских пожара), наставак обучавања и опремања припадника цивилне заштите и успостављање Заједничког ситуационог центра Слива реке Дрине.

**Карта – Зоне високог потенцијала генерисања бујичних токова на територији
Слива реке Дрине (Извор: Процена ризика од катастрофа Слива Дрине)**

ОПШТИНЕ И ГРАДОВИ У СЛИВУ РЕКЕ КОЛУБАРА

Опис стања маја 2014. године – штете и губици од поплава

Дужина реке Колубаре је 123km, а површина слива 3600km². Слив Колубаре има облик неправилног четвороугла чија је ширина у правцу запад-исток износи 81km (од Влашића до Космаја), а дужина у правцу север-југ је око 66km. Слив реке Колубаре лежи у северозападном делу Србије. Облик слива је приближно четвороугаони, који је са три стране оивичен средњим и ниским планинама Ваљевског и Шумадијског региона. Са четврте стране, према северу, благо заталасаним побрђем шире се отвара у Панонску низију. Колубара је последња већа притока Саве у коју се улива 27km узводно од Београда. Ушће Колубаре лежи на коти 76тнм, док је највиша тачка на јужној вододелници. Повлен, са надморском висином 1346тнм. Слив реке Колубаре има врло неповољан водни режим, који стварају хидрометеоролошки, топографско-геолошки и хидраулички услови на сливу. Неповољна временска и просторна расподела падавина и велики падови притока уз непогодан распоред хидрографске мреже токова, редовно изазивају брзо и концентрирано сливање вода на сразмерно кратку деоницу централне долине Колубаре. Локалне самоуправе у Сливу Колубаре су поплавлјена више пута током пролећа 2014.године услед великих падавина. Велике поплаве су забележене 24.04.2014 и 04.-06.05.2014.године, чије последице нису отклоњене пре поплавног догађаја који се десио 14.05.2014.године. Претходне поплаве су имале за последицу велико засићења земљишта водом (није била могућа даља апсорпција воде, остало је доста забарака по њивама). А део оперативних снага био је ангажован на санирању последица поплаве и као такав – мобилисан и ангажован започео је активности пре него што се сам догађај догодио, што је знатно умањило штетне последице, јер су деловали у реалном времену. Дана 13.05.2014. дошло је до продора хладног ваздуха преко западне Европе и области Алпа који је условио продубљивање висинске долине у склопу које се померао фронтални систем облачности повезан са циклоном у Јадрану доносећи кишу и грмљавине. Следећег дана (14.05.2014.) циклон се најдуже се задржао над подручјем Западне Србије где је у року од 48 h пало преко 200 l/m². Током мајских поплава 2014. Године, од 5 најугроженијих ЈЛС У Р. Србији, Обреновац, Лазаревац и Уб су међу њима. На тремеђи ових ЈЛС

Табела – Процењена штета у сливу Колубаре током поплава у мају 2014.¹

	СМРТНО НАСТРАДАЛИ	ИНДИВИДУАЛНИ СТАМБЕНИ ОБЈЕКТИ		ОБЈЕКТИ КОЛЕКТИВНОГ СТАНОВАЊА	ЈАВНИ ОБЈЕКТИ	КЛИЗИШТА ШТЕТА	ЛОКАЛНИ ПУТЕВИ	МОСТОВИ / ПРОПУСТИ	ПРИВРЕДНИ ОБЈЕКТИ И ОПРЕМА	ПОЉОПРИВЕДНО ЗЕМЉИШТЕ И ПРОИЗВОДЊА	СТОЧАРСТВО	ОСТАЛО	УКУПНА ШТЕТА	ИСПЛАЋЕНА ДРЖАВНА ПОМОЋ
		БРОЈ	ШТЕТА											
ВАЉЕВО	1	299	225.012.228	1.512.696	114.958.285	110.257.963	234.415.000	66.300.000	235.666.336	69.172.797	3.024.000	21.320.827	1.081.640.133	63.160.000
КОЦЕЉЕВА		128	73.500.000		216.112.000		58.800.000	114.300.000	8.000.000	53.000.000			530.712.000	28.940.000
ЛАЗАРЕВАЦ	1	902	165.900.000		49.857.000				89.622.000	52.450.000	5.469.000		> 313.441.000	190.070.000
ЛАКОВАЦ	1	284	39.730.000		148.973.000								91.000.000	28.250.000
ЉИГ		13	83.000.000		106.427.600	15.000.000	56.002.180	27.871.400	5.425.244	61.273.495			298.572.319	13.620.000
МИОНИЦА		8	56.464.553				84.871.412		48.530.397	30.582.552			220.448.914	970.000
ОБРЕНОВАЦ	32 18 4	7.113	2.109.952.518		320.000.000				14.549.934.652 ²				25.000.000.000	2.769.620.518
УБ	7 1	962	246.308.000		53.282.000	10.000.000	69.000.000	1.000.000	16.313.897	641.634.310	15.915.888	20.000.000	1.462.248.895	236.184.000
Σ	39 22 4	9.709	2.999.867.299	1.512.696	1.009.609.885	135.257.963	503.088.592	209.471.400	14.953.492.526	908.113.154	24.408.888	41.320.827	28.998.063.261	3.330.814.518
USD ³			28.116.973	14.178	9.462.810	1.267.738	4.715.318	1.963.321	140.155.180	8.511.507	228.778	387.289	271.791.273	31.218.855

1 Преузето са сајта дана 25.4.2024. ЈВП „Србијаводе“, Студија унапређења заштите од вода у сливу РЕКЕ Колубаре претходни извештај - коначна верзија, <https://www.srbijavode.rs/images/aktuelnosti/Studija-%D0%9Aolubara-Prethodni-izvestaj-konacna-verzija.pdf>

2 Преузето са сајта дана 25.4.2024. Министарство за јавна улагања, Извештај о процени потреба за опоравак и обнову последица поплава, <https://www.obnova.gov.rs/uploads/useruploads/Documents/Izvestaj-o-proceni-potreba-za-oporavak-i-obnovu-posledica-poplava.pdf>

3 Преузето са сајта дана 25.4.2024. Народне банке Србије, Курсна листа бр. 176 за званични средњи курс динара формирана на дан 15.09.2015. године према Долару је 106,6924 https://nbs.rs/sr_RS/finansijsko_trziste/medjubankarsko-devizno-trziste/kursna-lista/na-zeljeni-dan/index.html

се налази најугроженији привредни субјекат: Електропривреда Србије АД, Радна јединица Површински коп „Тамнава-Западно поље”. Последице су биле изузетно велике посебно се јавила паника међу грађанима након првих утапања и тоталног урушавања. Најугроженије су биле најосетљивије друштвене групе.

Стање система заштите и спасавања маја 2014. године

Обим поплава је превазишао све планове који су се односили на ову област. Избацио је и оголио да систем није успешно реформисан и да има велике недостатке. Законска решења нису пратили подзаконски акти и јасни протоколи, тако да реално нису били примењиви на локалу. Поједине локалне самоуправе имале су финансијске и кадровске проблеме да брзо одговоре на кризу, тако да су последице веома велике. У периоду 2010.-2012.год., Органи ЈЛС из Уба, Ваљева, Обреновца, чланови штабова, чланови СОТ-ова, повереници ЦЗ, сви руководиоци оспособљених привредних друштава су прошли обуку коју су организовале USAID под називом: Повећани капацитети за управљање катастрофама - ниво 1, USAID Србија (енгл.. INCREASED DISASTERS MANAGEMENT CAPACITY – Level 1, USAID Serbia). Највећи проблем у пракси је изазвао Закон о водама⁴. Које је поделио водотокове : на воде I реда и водама II реда. А највећи забуну је стварала законска одредба која је површинске воде које нису утврђене као воде I реда сматрају се водама II реда. И као такав пребацио већи део проблема одрне од поплава у надлежност ЈЛС без јасног извора финансирања. Систем одржавања воде I реда, поверен је надлежним водопривредним предузећима где су биле подељене надлежности без јасне функционалности. Пример је надлежност за леву обалу реке Тамнаве биле ЈВП Београдводе, а за десну ЈВП „Србијаводе”. Сличан проблем је био и везан за управљање браном Паљуви Виш и вештачком акумулацијом на реци I реда Кладници. Пошто се радило о водопривредном објекту који је изградио РЕИК Колубара РЈ Тамнавски копови за своје потребе а по Закону о водама, то не спада у надлежност ЈВП Србија вода, тако да није постојало адекватно управљање овом акумулацијом. Нико није желео да прихвати да управља овим водним објектом јер би то значило да ствара додатне трошкове. Као последица се јавила да је вода из ове акумулације поплавила Електропривреда Србије АД, Радна јединица Површински коп „Тамнава-Западно поље”.

У појединим деловима Слива превентивно се улагало у систем заштите од поплава у периоду 2010-14. година:

- Регулисање реке Тамнаве (деоница од Ђемановог моста у Милорцима узводно до моста у Такову) укупне дужине 5,5 km. Посао је урађен у сарадњи са ЈВП Србија водама у периоду 2010-12 година. Обезбеђен је протицај $\leq Q_4$ % (двадесетпетогодишње воде).

4 Закон о водама: Сл. Гласник РС 30/2010-81, 93/2012-27, 101/2016-9, 95/2018-388, 95/2018-267 (др. закон)

- Изграђен одбрамбени систем на реци Уб у насељеном месту Уб укупне дужине у 2,5 km. Посао је урађен у сарадњи са ЈВП Србија водама у периоду 2011.-2013. године. Обезбеђен је протицај $\leq Q_1$ % (стогодишње воде).
- Уређена мрежа канала и водотокова II реда (2006-2010), на подручју Општине Уб. Финасирано је сопственим средствима
- Прибављене парцеле у јавну својину сопственим средствима за потребе регулације водотокова
- Општинска управа у Убу је финансирала израду планске документације без обзира да ли се ради о пројектима које сама финансира или су финансирани преко ЈВП Србија воде.

Уочено је да су последице биле мање него на деловима Слива Колубаре на којима није улагано. Град Ваљево и Општина Уб су предњачили на целом сливу израдом Планске документације у складу са Законом о Ванредним ситуацијама, који је тад био важећи. Урађени су Нацрт Процене угрожености и Нацрт Плана заштите спасавања у новембру месецу 2013. године и упућен Министарству унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, одељење у Ваљевоу на усвајање. У тренутку кад се дешао поплазни догађај у мају 2014. године, није био завршен поступак добијања сагласности на процену, за обе ЈЛС.

Ни једна ЈЛС из Слива Колубаре није формирала и опремила јединицу цивилне заштите опште намене. Разлог за овакво стање је зато што нису били донети подзаконски акти којима се регулише питање мобилизације и попуњавања јединице ЦЗ. Други део проблема је био и недостатак подзаконских аката којим се регулише материјална и техничка опремљеност припадника Јединице ЦЗ (нису дефинисана по материјалној формацији: лична и колективна заштитна опрема и други алати и средства за извршавање наменских задатака). Посебан проблем се јавио код Градских Општина Лазаревац и Обреновац, које су биле ограничене радом Градских Секретаријата и нису могле саме да улажу у превентиву одбране од поплава већ је та обавеза била на Граду Београд.

Године након мајских поплава 2014. године

Пројекат међуопштинске сарадње локалних самоуправа из Западне Србије које желе да заједно превентивно делују и управљају ризицима и брзим опоравком од елементарних непогода и других несрећа, започет је само 6 месеци након мајских поплава 2014. год, потписивањем протокола о сарадњи градова и општина које припадају сливу Колубаре. Пројекат су потписале 7 локалних самоуправа и то : Град Ваљево, општине Коцељева, Лајковац, Љиг, Мионица и Уб и Градске Општине Града Београда: Лазаревац и Обреновац. На подручју ових локалних самоуправа укупно живи 279.722 становника.⁵ Укупна површина ових ЈЛС је 2.301 km². А укупан буџет

⁵ Преузето са сајта дана 25.4.2024, Републички завод за статистику, Попис 2022 год, Укупан број становника, по насељима, <https://popis2022.stat.gov.rs/popisni-podaci-eksel-tabele/>

је око 16 милијарди динара.⁶ На првом састанку Слива договорено је да се активности у Сливу спроводе на два нивоа : политички и експертски. Политичким тимом координира начелник Колубарског округа, а чланови овог тима су градоначелници и председници општина, кроз проширени колегијум Управног одбора Колубарског округа, док се на експертском нивоу обавља тако што њега сачињавају запослени у ЈЛС или чланови Већа којима је у опису посла смањење ризика од катастрофа.

Главни задатак политичког тима је био да се што пре обезбеде средства за санацију оштећених објеката током поплава. Поред тога реализован је и пројекат Студије унапређења заштите од вода у сливу реке Колубаре . Пројекта који финансира Влада Јапана са 3,6 милиона долара, а спроводи Програм УНДП у сарадњи с Канцеларијом Владе Србије за помоћ и обнову поплавлених подручја. Резултати ове студије су 2015. год., презентовани јавности и показали да је потребно урадити : изградња брана и чеоних ретензија на 12 локација, изградња 3 бочне ретензије, противерозиони радови, контрола бујица и друге мере за побољшање ретензионог капацитета слива, реконструкција насипа за заштиту Обреновца и ТЕ Колубара Б, у износу већем од 204 милиона евра. Потребно је време од 20 година да се све ово уради а очекивани резултат ако се спроведу све мере је да се у најнижој тачки слива (у Обреновцу), висина поплавног таласа смањи за једну трећину.

Табела – Обнова након поплава у мају 2014⁷

	ВАЉЕВО	КОВЕЉЕВА	ЛАЗАРЕВАЦ	ЛАЈКОВАЦ	ЉИГ	МИОНИЦА	ОБРЕНОВАЦ	УБ	Σ
Школе и вртићи	4	4	1		1	1	15	3	29
Изграђене куће	26	0	0	2	3	1	85	6	123
Исплаћени привредници	26	26	38	15	1	0	827	46	979
Здравствене и социјалне установе	1	2	0	0	0	0	8		11
Укупно исплаћена помоћ домаћинстава	259	128	905	283	13	8	7.114	960	9.670
Подстанарске породице	2	4	20	7			491	19	543
Мост	3	6	1	2	3	4	0	0	19

6 Због избора у Граду Београду у свим градским општинама је привремено финарање у периоду јан-јун 2024, па су по подаци из 2023, Преузето са сајта дана 25.4.2024, Службеног листа града Београда, а буџети осталих ЈЛС са њихових званичних сајтова

7 Преузето са сајта, Министарство за јавна улагања, дана 25.4.2024, Извештај о обнова након поплава у мају 2014, <https://www.obnova.gov.rs/cirilica/mapa-srbije>

Фотографије – Мај 2014.

Грачица – Уб растеретни канал 2017.

**Реконструкција канал КУПИНАЦ
Обреновац 2018.**

**Вежбе ЦЗ Предшколска установа Уб
2023. године**

**Реконструкција Колубаре у Ваљеву
2019. године**

Експертски тим је усвојио Програм активности градова и општина слива Колубаре на смањењу ризика од катастрофа за период 2016-26 и данас поступа по њему. Сваке године се одржавају састанци и координира се рад целог слива. У свим локалним самоуправама су обучени службеници који могу радити у Комисији за процену штете према међународној ПДНА методологији, које је обукао ФАО и СКГО. Најмање по два службеника из сваке од ЈЛС из Слива је обучено да користи алат QGIS, како би могли да мапирају ризике. Реализована је обука за чланове тимова коју могу да евидентирају клизишта и потенцијалне опасности, кроз пројекат BEWERE. Троје запослених у је лиценцирано за националне тренере у Академији за јавну управу за област Безбедност. У Убу и Обреновцу се редовно одржавају вежбе ЦЗ које укључује рад са децом кроз вежбе евакуације у случају опасности. Све локалне самоуправе су почеле да издвајају значајна средства за уређење водотокова другог реда на својој територији најзначајнији радови су изведени на каналу Купинац у Обреновцу, растеретни канал Уб Грачица у Совљаку Уб, растеретни канал Тамнава Кленовица, реконструкција обалоутврда на рекама Градац и Обница у Ваљевоу, реци Рибница, Мионица). Изградњом брзе саобраћајнице Лајковац-Ваљево, дошло је до делимичног уређења корита реке Колубаре низводно од Ваљева. Све локалне самоуправе имају Формиране Штабове за ванредне ситуације и све су одредиле Субјекте по посебног значаја за заштиту и спасавање. Именовани су повереници за сва насељена места у Сливу Колубаре. Све локалне самоуправе су бар по једном од 2018. Године добиле сагласност на Процене ризика од катастрофа и Планове Заштите и спасавања. Успостављена је добра партнерска сарадња са колегама из ЈЛС који су се удружили у Слив Западне Мораве, Мораве, Дрине, Банатских водотокова и Горњег Дунава.

Планови за будућност

Данас када анализирамо спремност ЈЛС у Сливу Колубаре можемо рећи да смо створили безбедније и сигурније окружење за све наше суграђане. Систем цивилне заштите на локалу је релативно добро развијен, а предстоји нам набавка неопходне опреме за опремање јединица ЦЗ и субјеката од посебног значаја за заштиту и спасавање. Током 2024. године, очекује се да се заврши реализација пројекта Јавног узбуњивања са системом за даљинско управљање сиренама, за све општине које су су у Сливу Колубаре, које ће бити пилот Пројекат за целу Србију.

У односу на претходни изнето, планови за будућност градова и општина у сливу Колубаре су везани за следеће:

1. Даљи развој цивилне заштите
2. Опремање и обучавање свих субјеката система смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама
3. Изградња система ране најаве
4. Успостављање система вежби цивилне заштите

ОПШТИНЕ И ГРАДОВИ СЛИВА БАНАТСКИ ВОДОТОЦИ

Опис стања маја 2014. године – штете и губици од поплава

Подручје средњег Баната није било директно угрожено, али је спроведен низ мера помоћи поплавленим подручјима према плану активности Републичког штаба за ванредне ситуације. У активности везане за помоћ поплавленим општинама укључене су све структуре локалне самоуправе које су важне за решавање у ванредним ситуацијама. Тако су, на пример, организоване групе добровољаца, које су ишле у Шабац, Обреновац или сремска села, како би подигле насип. Тимови волонтера радили су у Зрењанину и другим општинама на пуњењу џакова песком, који је потом транспортован на критична места, чиме је скраћена процедура радова на подизању насипа. У средњем Банату обезбеђено је 1.853 кревета и пријављено републичком штабу. У Геронтолошком центру смештено је 19 лица, штићеника дома за старе из Обреновца, а планирано је да их буде 40. Прикупљена је храна, вода, одећа и обућа за грађане који су морали да се привремено иселе из својих домова, а ова активност је спроведена преко Црвеног крста града Зрењанина и општинских организација у Сечњу, Житишту, Новом Бечеју и Новој Црњи. Остала неопходна помоћ је прикупљена и послата директно у погођена подручја. На иницијативу зрењанинских градских већника и предузетника из Ченте, акцији прикупљања хуманитарне помоћи одазвала су се 23 приватна предузетника, трговца, занатлија и пољопривредних произвођача из тог града. Том приликом обезбеђена су средства за набавку 7.300 литара флаширане воде за пиће и једне тоне брашна, а ова роба је, у координацији са Црвеним крстом и Градским штабом за ванредне ситуације, упућена становништву погођеном поплавама у градској општини Лајковац.

Флаширана вода је набављена преко фирме „Валор” у Зрењанину, где је извршен и утовар. Превоз робе је обезбедило предузеће „ДС Китановић”, такође из Ченте, а пошто се ради о шлеперу великог капацитета, у сарадњи са Црвеним крстом Зрењанин, допуњен је хуманитарном помоћи коју је прикупила та организација. Ова помоћ је упућена у Лајковац.

О ГРАДУ ▼ ГРАДСКА ВЛАСТ ▼ СКУПШТИНА ▼ Е УПРАВА ▼ ПРИВРЕДА ▼ ТУРИЗАМ ▼ КОНТАКТ ▼ ЗРЕЊАНИН ПРЕСТОНИЦА КУЛТУРЕ СРБИЈЕ 2025. ГОДИНЕ

 Град Зрењанин
Република Србија

Otvoren namenski žiro-račun Grada Zrenjanina za pomoć poplavljenim područjima

20. мај 2014. 14:21:50

У складу с јучерашњим одлукaма Градског већа, град Зрењанин отворио је namenski рачун за помоћ жртвaма поплава у Републици Србији.

Број динарског žiro-рачуна је **840-3050741-49**, са назнаком "Помоћ жртвaма поплава у Републици Србији"

Овако уплаћена средства биће пренета на namenski рачун Владе Републике Србије.

Јуче је и Спортски савез града Зрењанина позвао све спортисте, али и све humane људе и оне који желе да помогну да придруже онима који су то већ учинили и да пошаљу SMS поруку "За поплавом угрожена подручја" на број **1003**.

BUDI SPORTISTA!
PRUŽI RUKU
PRIJATELJSTVA I SOLIDARNOSTI
POŠALJI SMS PORUKU
ZA POPLAVOM UGROŽENA PODRUČJA
1003

Кабинет градоначелника Зрењанина обавештава и да Црвени крст наставља са прикупљањем humanitarне помоћи у храни, води, средствима за хигијену и дезинфекцију, а посебно чебади и душекa, те се апелује на грађане да, у складу са могућностима, таквим донацијама, помогну угрођеним грађанима.

(Преузето са: <https://zrenjanin.rs/sr/vesti/2014/05/otvoren-namenski-ziro-racun-grada-zrenjanina-za-pomoc-poplavljenim-podrucjima>)

Грађанима је упућен апел за помоћ, у смислу да своје приватне смештајне капацитете ставе на располагање Црвеном крсту и Градском штабу за ванредне ситуације, за евентуални смештај настрадалих из поплавлених подручја. Договорено је да то могу бити викендице, празне и напуштене куће у селима, празни станови и слично. Позивани су грађани који желе да се пријаве да дођу у Канцеларију за младе у холу Културног центра Зрењанин. Добровољци су дежурали од 8 до 20 часова и сачињена је евиденција која је потом достављен Црвеном крсту и Градском штабу за ванредне ситуације, ради смештаја и смештаја настрадалих. Позивани су и сви који су вољни да поклоне неки од покретних предмета за домаћинство, попут намештаја, кућних апарата и других потрепштина за домаћинство. У складу са јавним позивом о потреби за радном снагом у Шапцу и Сремској Митровици, група од 40 волонтера из Зрењанина и околних места одмах је отпутовала у Шабац. Из Зрењанина су кренули око 20 часова аутобусом, али и приватним возилима, које су предводили градоначелник Зрењанина Иван Бошњак, помоћник градоначелника Душко Радишић, градски већници Оливер Митровић и Драган Петрин. По доласку у Шабац придружили су се онима који су већ радили на обезбеђењу насипа уз реку Саву. Дан касније, с обзиром на позив, одазвало се 300 људи који су желели да помогну у одбрани од поплава на угроженом подручју. Из Републичког штаба за ванредне ситуације наложено је да треба

направити спискове и када буде потребе да се промене људи на насипима, они ће бити послати у одбрану Шапца и Сремске Митровице. Волонтери су враћени својим кућама, а потом су позивани по потреби. Посебно је апеловано на грађане да не иду на угрожена подручја, јер се до Шапца не може доћи, а све мора бити организовано. Из Зрењанина је тог дана упућен контингент хуманитарне помоћи у храни и води, као и 5.000 џакова који недостају на локацијама које се штите од поплава. Из Централног магацина Железница Србије из Зрењанина послата је и знатна количина ћебади, кабаница и гумених чизама. Мештани средњег Баната, земљорадници и задруге упутили су помоћ у храни, сточној храни и одећи становништву угроженом поплавама и то:

- Из Нове Црње, општине са 10.000 становника и једне од 40 најнеразвијенијих у Србији, прикупљено је седам камиона пољопривредних производа брашна, балираног сена и кукуруза, поред хране, средстава за хигијену и одеће. Председник општине Нова Црња Пера Миланков рекао је да су два шлепера већ послата у Пожаревац, два у Трстеник и један у Обреновац.
- Помоћ су прикупили и житиштански пољопривредници који су на поплавлена подручја послали преко 20 тона кукуруза.
- Поред Житиштана, акцији су се укључили и међански пољопривредници, из општине Житишта, који су за угрожена подручја прикупили три тоне кукуруза, 2.000 бала луцерке и сена.
- Међани најављују више акција током лета, када је планирано сакупљање неколико тона жита, које ће такође бити послато поплавленим грађанима.
- Предузеће Рача из Зрењанина испоручило је општинском штабу преко 600 бала луцерке, које ће, заједно са осталим донацијама, бити испоручене пољопривредницима у поплавленим подручјима.
- Помоћ која је прикупљена у Српском и Новом Итебеју упућена је у Смедеревску Паланку. Возилом Земљорадничке задруге „Мркшићеви салаши” упућено је 4 тоне различите помоћи у Црвени крст у овом граду, одакле је подељена грађанима који су страдали у поплавама.

Стање система заштите и спасавања маја 2014. године

Систем заштите и спасавања у мају месецу 2014. године, у локалним самоуправама у сливу Дунава – Банатски водотоци, било је усмерено на активности локалних Штабова за ванредне ситуације, без организованих јединица цивилне заштите. Систем је био слабо организован, са аспекта планских докумената и поступања, као и опремљености субјеката од посебног значаја. Ипак, искуства из ранијих поплава догађаја (поплаве Јаша Томић 2005. године), допринела да су активности локалних Штабова, које су биле усмерене ка обезбеђењу основних животних потреба, у многоме биле правовремене.

Године након мајских поплава 2014. године

У односу на законске надлежности и обавезе локалних самоуправа, активности локалних самоуправа су биле усмерене ка:

1. Изради пласних докумената: Проецене ризика од катастрофа, Планови заштите и спасавања, Одлуке о организацији и функцинисању цивилне заштите итд.
2. Успостављању система цивилне заштите на локалном нивоу: повереници и заменици повереника цивилне заштите и јединице цивилне заштите опште намене
3. Опремање цивилне заштите и других субјеката од значаја за заштиту и спасавање на локалном нивоу
4. Обуке запослених у локалним самоуправама и припадника цивилне заштите
5. Вежбе цивилне заштите
6. Изградња система ране најаве – систем за узбуњивање

Од посебног значаја за развој система смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама, представља потписивање Протокола о сарадњи градова и општина у сливу банатски водотоци.

Фото – додела захвалице граду Зрењанину

Додатно, кроз учешће различите преко граничне пројекте, набавком опреме за потребе цивилне заштите, допринело се подизању спремности за правовремено реаговање система смањења ризика од катастрофа и управљање ванредним ситуацијама. Захваљујући оствареној сарадњи градова након поплава 2014. године и активностима у оквиру Мреже СКГО за ванредне ситуације (цивилну заштиту), град Зрењанин је, током поплавих дешавања која су се десила у 2019. години, притекао у помоћ граду Краљево, како у људству, тако и у опреми. Град Краљево је, поводом обележавања 1. марта – Светског Дана цивилне заштите, доделио посебну захвалницу граду Зрењанину за подршку у отклањању последица поплава (више на: <https://zrenjanin.rs/sr/vesti/2020/03/gradonacelnik-zrenjanina-primio-zahvalnicu-grada-kraljeva-zbog-pomoci-u-otklanjanju-posledica-poplava>).

Планови за будућност

Планови за будућност развоја, пре свега, цивилне заштите на територији градова и општина у сливу Дунава – банатски водотоци, везани су, пре свега, за даље јачање остварене међуопштинске сарадње. Такође, акценат активности ће бити на успостављању јединственог система ране најаве, као и даљој изградњи цивилне заштите. Како је за ову територију карактеристичан високо развијен систем добровољног ватрогаства, тенденција је да се добровољна ватрогасна друштва интегришу у систем цивилне заштите на локалном нивоу.

СТАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА ГРАДОВА И ОПШТИНА

САВЕЗ ГРАДОВА И ОПШТИНА СРБИЈЕ

Македонска 22/VIII
11000 Београд, Србија

T: 011 3223 446
E: secretariat@skgo.org

www.skgo.org

